

17 MAIO DO 2010 - NÚMERO 821

rdl

REVISTA
DAS
LETRAS

Novoneyra, as descobertas

Novoneyra, as descubertas

2 | **rDL**
Galicia Hoxe 17/05/10

Fran Alonso / Herminio Barreiro / Antón Patiño / José Luis Gallero / Maite Dono / Xosé Lois García / Arturo Casas / Branca Novoneyra / Luís Cochón / Uxío Novoneyra Rei / Esperanza Mariño / Carmen Blanco

Desde hai varios meses, a figura de Uxío Novoneyra foi un motor que mobilizou algúns dos máis interesantes traballos publicados en Galicia este ano. Investigadores, escritores, amigos do poeta courelao ou a súa propia familia proporcionáronlles aos lectores un variado material inédito, reconstrucións biográficas, antoloxías, reedicións e estudos que abriron unha físgoa xa irreversible na historia da Literatura galega do século XX. O que 'Revista das Letras' lles propuxo a estes investigadores para o 17 de maio foi unha destilación persoal das súas achegas. A proposta arrancaba dunha pregunta: ¿Cal foi a túa descuberta? Trátase non só de descubertas estritas –que tamén as houbo, como o demostra Luís Cochón– senón de desenvolver a historia da súa transformación persoal a través das indagacións en Novoneyra. O resultado son doce artigos cun valor en por si pero tamén como unha insólita revisión do creador de *Os eidos*. Este monográfico inclúe as ilustracións de *Xurxo Fernández*, deseñador da revista *Escrita* que se editou durante a presidencia de Uxío Novoneyra na Asociación de Escritores en Lingua Galega.

Concello de
Oza dos Ríos

Día das Letras Galegas
Uxío Novoneyra

O alcalde e a Corporación alentan a tódolos veciños para que contribúan a revitaliza-la nosa lingua

CONCELLO DE
San Sadurni

Día das Letras Galegas
Uxío Novoneyra

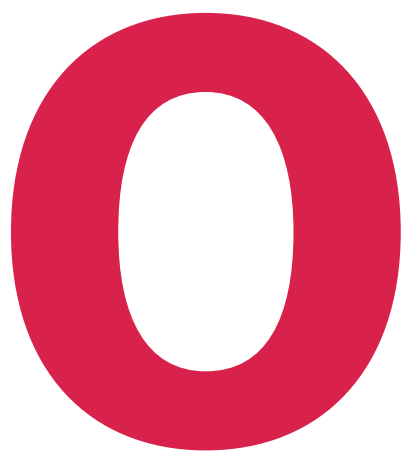
O alcalde e a Corporación Municipal deste concello únense e apoian a nosa lingua

Palabra da serra-contrabaixo-voz

Maite Dono

12 | **r d l**
Galicia Hoxe 17/05/10

pulo para este traballo naceu hai dez anos. Hai dez anos coñecín a Uxío Novoneyra. Citámonos no Auditorio de Galicia por primeira, segunda, e quizais terceira vez? A miña memoria cambalea ás veces aínda que sexan momentos cruciais. Podería dicir moitas cousas, mais só direi que me roubou, que naqueles dous ou tres encontros se formou o xermolo deste traballo. Uxío afagoume co seu desexo de que xuntase a súa poesía e a miña música. Eu, que daquela andaba para sacar *O Mar Vertical*, deixei dito que o meu seguinte emprazamento musical sería ese.

No 2008, da mao de Pedro J. Miguel e Ana Santos, chegou a proposta de participar no LILEC (Festival del Libro y la Lectura de Almería) dedicado ás letras galegas. Baldo Martínez, o contrabaixista de Jazz, e eu, que levabamos traballando xuntos dende o 2000, falamos de facer algunha colaboración arriscada a dúo. Ocorrémese dicirille que esa proposta de Ana e Pedro podía ser o punto de partida e aceptou. Neste caso a data do 17 de maio do 2008 foi decisiva para modelar o noso proxecto base.

Dos nove temas que compoñen este disco, *Sons-nús*, catro teñen letra de Uxío: *Hein d'ir*, *Cumes Mouros*, *Chove* e *Calafriu*. Os demais son xogos sonoros embebidos de paisaxe, paisaxe-serra, paisaxe de dentro, emocións...

HEIN d'ir escolliño porque me parece o primeiro exemplo de *aguantar dos nomes*, de loanza, de roda de ar que só se move se nós pronunciamos. Entendo que se dicimos eses nomes axudamos a que non morran, axudamos a renovar o seu eco. Fique pois a miña pequena pegada no ar: *HEIN d'ir ó Pía Páxaro i a Boca do Faro / deitarme na Campa da Lucenza nun claro*. Como un só home vai do particular ao xeral, transcende os marcos dende un pequeno punto no universo coa forza da súa palabra, marabíllame.

Este tema ten a particularidade de que na parte improvisada, naceume facerlle un aceno cómplice coa imitación da súa voz inimitable. Cousas curiosas que teñen as improvisacións.

CUMES Mouros elixino porque me parece que sen coñecer nada da obra nin onde se sitúa xeograficamente a serra amada polo poeta, un dáse unha idea de ton, de lugar: *CUMES mouros das aigas! / Montes do sol i a auga! / Serras! / Terras solas ó sol i as nebras! Coido que estes versos finais, o berro de Serras!* é do máis emocionante que podo cantar. *Serras!* quere levar implícito o amor do poeta polo seu lugar. Visualizo, cando canto, unha cálida abstracción dese amor. Non fai falla dicir canto me seduce a intensidade, condición inmanente dos poetas.

CHOVE foi o fermoso poema escollido polo Alberto Augusto Miranda, compositor e poeta portugués, despois de pedirille que fixese unha canción dun poema d' *Os Eidos*: *CHOVE pausiño pras sombras / chove pra baixo e pra riba*. Delicada simbiose entre letra e música. Traballámolo para facelo noso, para que os nosos arranxos mantivesen ou potenciasen

a riqueza do poema e da melodía. Para que soase de verdade o melancólico e repetitivo baqueteo da chuvia e o bafo da ollada detrás do cristal.

E por último *CALAFRIU*. Curioso tema non elixido de antemán. Cunha base rítmica e melódica que Baldo traía para a improvisación, abrín o libro d' *Os Eidos* en calquera páxina e comecei: *IBA ca alba calada / sin pararme con nada*, e adaptouse de pleno. Consciente azar.

Traballo de emoción e análise pero sobre todo de emoción, con Uxío non pode ser doutro xeito. Traballo trevo: *Uxío-Baldo-Eu, Palabra da Serra-Contrabaixo-Voz. Sons-Nús*. Que supuxo para min? Coido queda claro até aquí. E por non caer niso tan fácil cada vez que falo del, direi simplemente que a súa palabra-persoa alimenta e define en todos os tempos o silencio. Axúdame a soportar a vida, a precisar cantala.

Atopamos o momento da xuntanza, da dedicatoria despois de dez anos. E persoalmente, quero crer que os mortos son como as palabras que se *aguantan* entre nós se nós os pronunciamos.

Queda dito pois por todos, por nós, por min. E así Uxío, está.

